

Pregled zaposlovanja OECD 2017

Povzetek v slovenščini

Politike zaposlovanja se morajo odzvati na pomisleke, ki so podlaga za populistične reakcije proti globalizaciji

Medtem ko je naraščajoča večina držav članic OECD končno zaprla obsežno vrzel v delovnih mestih, ki se je pojavila med veliko recesijo v obdobju 2008–2009, ljudje v številnih državah vedno bolj izražajo nezadovoljstvo s temeljnimi gospodarskimi politikami, vključno s spodbujanjem mednarodne trgovine in investicij. Populistični odpor proti globalizaciji izpodbija predloge politik, ki jih ponujajo mednarodne organizacije, kot je OECD, ki že dolgo poudarjajo koristi globalne integracije. Glede na naraščajoče dvome o ortodoksni politiki je pomembno znova oceniti naravnost gospodarske politike, vključno s tem, kaj delajo oblikovalci politik na trgu dela bolj ali manj prav in kaj narobe ter kje je potrebna sprememba pristopa. Dokončna ocena še ni na voljo, je pa že jasno, da so mnogi od pomislekov, ki so podlaga odporu proti globalizaciji in trgovini, resnični in izpostavljajo področja, na katerih je potrebno okrepiti politike zaposlovanja, znanj in spretnosti in socialne varnosti ter jih prilagoditi spreminjajočemu se gospodarskemu okolju.

Uspešnost delovanja trga dela je treba razumeti široko

Odločitve na področju politik trga dela je treba oceniti z vidika številnih možnosti, kako učinki zaposlovanja lahko vplivajo na blaginjo. Uspešnost trga dela se pogosto ocenjuje zlasti v okviru stopnje zaposlenosti in brezposelnosti, ker gre za pomembne rezultate, ki jih je lahko meriti. Toda tudi drugi rezultati na trgu dela so pomembni in jih prav tako lahko merimo. To sta med drugim kakovost delovnega mesta (plačilo, varnost, delovno okolje) in vključenost na trgu dela (dohodkovna enakost, enakost spolov, dostop do zaposlitve za potencialno prikrajšane skupine). Ta izdaja pregleda zaposlovanja OECD vsebuje nov primerjalni statistični pregled uspešnosti delovanja trgov dela, ki obsega količino in kakovost delovnih mest ter vključenost na trgu dela, kar omogoča obširen pregled prednosti in slabosti različnih nacionalnih trgov dela. Pokaže, da je v zadnjem desetletju večini držav OECD uspelo na trg dela bolje vključiti ženske in potencialno prikrajšane skupine ter izboljšati kakovost delovnega okolja, pri čemer sta bili stopnja brezposelnosti in kakovost zaslužkov bolj ali manj stabilni, varnost na trgu dela in tveganje nizkega dohodka pa sta se poslabšala. Statistični pregled pokaže tudi, da skupina držav dosega dobre rezultate pri večini ali vseh kazalnikih, kar nakazuje na to, da ni težkih kompromisov, ki bi preprečevali državam, da so uspešne na vseh področjih hkrati.

Države OECD so se ob začetku krize močno razlikovale glede na odpornost trga dela

Velika recesija je bila hud stresni test za trge dela OECD. Stopnja brezposelnosti na območju OECD se je sicer vrnila v bližino predkrizne ravni, vendar je bil strošek brezposelnosti velike recesije kljub temu zelo visok in dolgotrajen v številnih državah. Ker je bilo okrevanje v proizvodnji šibko v primerjavi z okrevanjem

v zaposlenosti, je produktivnost dela in rast plač poleg tega ostala nizka. Preudarne makroekonomske politike in politike trga dela so pomembni dejavniki odpornosti trga dela. Makroekonomske politike so zelo učinkovite pri omejevanju zmanjševanja zaposlenosti v času gospodarskega krčenja in pri preprečevanju, da bi ciklično povečevanje brezposelnosti postalo strukturno. Poraba na področju aktivnih politik trga dela se mora intenzivno odzivati na ciklična povečanja brezposelnosti, da lahko spodbuja hitri povratek na delo med okrevanjem in ohranja etos vzajemnih obveznosti aktivacijskih režimov. Prestroga zaščita zaposlitve za redne delavce zmanjša odpornost s spodbujanjem rabe začasnih pogodb in upočasnjevanjem ustvarjanja delovnih mest v času okrevanja. Koordinirani sistemi kolektivnih pogajanj lahko spodbujajo odpornost s pospeševanjem uravnavanja plač in delovnega časa.

Tehnološke spremembe in globalizacija preoblikujejo trge dela

Pregled preuči učinek tehnološkega napredka in globalizacije na trge dela OECD v zadnjih dveh desetletjih, pri čemer se osredotoča na polarizacijo delovnih mest in deindustrializacijo. Obe sta povezani s hudimi motnjami v življenjih delavcev in naraščajočo neenakostjo, zato je odkrivanje njihovih prvotnih vzrokov ključnega pomena za oblikovanje politik. Skoraj vse države OECD so v zadnjih desetletjih doživele poklicno polarizacijo, to je zmanjšanje deleža delovnih mest, ki zahtevajo srednje raven spretnosti in znanj ter so srednje dobro plačana, v celotni delovni sili, kar so nadomestila povečanja deležev delovnih mest tako za visoko kot za nizko kvalificirane delavce. Približno ena tretjina povečanja polarizacije zrcali premik v zaposlovanju od proizvodnje k storitvam, večji delež pa je posledica poklicnih premikov znotraj panog. Tehnologija kaže najmočnejšo povezanost tako s polarizacijo kot deindustrializacijo. Vloga globalizacije je manj jasna, pri čemer je nekaj znakov, da je mednarodna trgovina prispevala k deindustrializaciji. Politike spretnosti in znanj, aktivacijski ukrepi ter ažurirani sistemi socialne zaščite lahko igrajo ključno vlogo pri pomoči delavcem, da se uspešno spoprimejo s preoblikovanjem trga dela v teku ter izkoristijo prednosti tehnološkega napredka.

Kolektivna pogajanja se na trgih dela OECD razvijajo dokaj hitro

Z namenom oceniti, ali kolektivna pogajanja vzdržujejo svojo učinkovitost v kontekstu hitro spreminjajočih se trgov dela, ta pregled vključuje izčrpen in ažuren pregled sistemov kolektivnega pogajanja v državah OECD in v izbrani skupini gospodarstev v vzponu, ki so v procesu pridruževanja OECD. Primerjalne ocene članstva v sindikatih in organizacijah delodajalcev ter pokritosti kolektivnih pogajanj pokažejo, da imajo slednja še vedno pomembno vlogo, čeprav je delež delavcev, katerih pogoji zaposlitve so bili določeni na podlagi kolektivnih pogajanj, v zadnjih treh desetletjih upadel. Pojavil se je tudi trend v smeri bolj decentraliziranih pogajanj, pri čemer se pogajanja na ravni podjetij širijo na račun panožnih in nacionalnih pogajanj, pogosto prek mehanizmov, kot so derogacije in klavzule o izvzetju, ki omogočajo pogajalcem na nižjih ravneh, da se oddaljijo od pogojev, ki so bili sprejeti na višjih ravneh pogajanj. Različni načini koordinacije decentraliziranih pogajanj, dejanska stopnja uveljavljanja pogodb in različne vrste zastopanja delavcev v podjetjih prav tako igrajo pomembno vlogo v kolektivnih pogajanjih. Vsesplošna kakovost odnosov med delodajalci in delojemalci, kot jo ocenjujejo poslovodje ali kot se kaže v zaupanju javnosti v sindikate, se med državami OECD znatno razlikuje, a ni videti, da bi bila povezana s katerikoli specifičnim modelom pogajanj. Povzetek primerjave nacionalnih sistemov kolektivnih pogajanj ponazarja, kako se različni vidiki kolektivnih pogajanj v posamezni državi prilegajo v povezano celoto.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni iz izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Preberite celotno angleško različico na OECD iLibrary!!

© OECD (2017), *OECD Employment Outlook 2017*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/empl_outlook-2017-en